

Aan

De heer Bart De Wever, Eerste Minister van België

De heer Vincent Van Peteghem, Vice-eersteminister en Federaal Minister van Begroting, belast met Administratieve Vereenvoudiging

De heer Jan Jambon, Vice-Eerste Minister en Federaal Minister van Financiën en Pensioenen

Monsieur David Clarinval, Vice-Premier Ministre et Ministre de l'Emploi, de l'Économie et de l'Agriculture

De heer Frank Vandenbroucke, vice-eersteminister en minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Armoedebestrijding

Madame Vanessa Matz, ministre de l'Action et de la Modernisation publiques, chargée des Entreprises publiques, de la Fonction publique, du Numérique et de la Gestion immobilière de l'État

De heer Rob Beenders, minister van Consumentenbescherming, Sociale Fraudebestrijding, Personen met een handicap en Gelijke Kansen

Mevrouw Éléonore Simonet, minister van Middenstand, Zelfstandigen en KMO's

Mevrouw Caroline Gennez, Vlaams Minister van Welzijn, Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Mevrouw Zuhail Demir, Vlaams Minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Madame Élisabeth Degryse, Ministre-Présidente de la Fédération Wallonie-Bruxelles (Budget, Enseignement supérieur, Culture, Relations internationales et intrafrancophones)

Madame Valérie Glatigny, 1re Vice-Présidente et Ministre de l'Éducation et de l'Enseignement de promotion sociale (et promotion de Bruxelles)

Mevrouw Valérie Van Peel, Voorzitter van N-VA

De heer Sammy Mahdi, Voorzitter van CD&V

Monsieur Georges-Louis Bouchez, Président du MR

De heer Conner Rousseau, Voorzitter van Vooruit

Monsieur Yvan Verougstraete, Président des Engagés

Geachte Premier,
Geachte ministers,
Geachte partijvoorzitters,

De verschillende regeringen van ons land staan voor de uitdaging om het begrotingstekort te dichten en tegelijkertijd een beleid te voeren dat inzet op kennis, innovatie, werkgelegenheid en koopkracht. We begrijpen dat die uitdaging immens is. Tegelijkertijd staat onze maatschappij voor een minstens even grote uitdaging, nu de sociale, culturele en economische effecten van ontlezing en verminderende geletterdheid steeds duidelijker worden. De verenigde Belgische boekensector maakt zich sterk voor het boek als een levensnoodzakelijk en voor iedereen bereikbaar product. **Daarom pleiten we uitdrukkelijk voor de verlaging van de btw op boeken, e-boeken en educatief materiaal naar 0%.**

In een goed functionerende democratie is geletterdheid cruciaal. Lezen is een voorwaarde voor kennisontwikkeling, creativiteit, innovatie, participatie, kritisch denken, kortom voor de manier waarop mensen kunnen deelnemen en bijdragen aan de samenleving. **Toegang tot boeken en educatief materiaal is dan ook een basisrecht.** Boeken zijn even noodzakelijk als groenten, fruit, geneesmiddelen, openbaar vervoer, of kranten en informatieve tijdschriften – deze laatste worden trouwens al ondersteund met 0% btw. In een aantal van onze buurlanden is dit al doorgedrongen. Het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Denemarken, Ierland en Tsjechië heffen 0% btw op boeken, Zwitserland 2,5%, Luxemburg en Cyprus 3%, Spanje 4% en Frankrijk 5,5%.

De recente PISA-resultaten tonen aan dat de leesvaardigheid van schoolgaande jongeren niet alleen verder, maar ook steeds sneller achteruitgaat. Terecht werden ten tijde van de bekendmaking van deze resultaten alle alarmbellen geluid. De teruglopende leesvaardigheid wijst echter op een breder maatschappelijk probleem. **Laaggeletterdheid vreet in alle stilte aan de sociale én economische gezondheid van ons land.** De effecten van laaggeletterdheid op de groeiende inkomens kloof, zorgnoden en onvoldoende adaptatie aan de arbeidsmarkt zijn amper becijferd maar fundamenteel. De directe economische kost van laaggeletterdheid voor Vlaanderen werd in 2018 al op ruim 425 miljoen euro geschat.¹ Extrapoleren we dit naar geheel België (factor 1,73 op basis van Statbel bevolkingsaantal 1 januari 2019), dan kwamen we acht jaar geleden al uit op grosso modo 737 miljoen euro aan directe economische kosten. Vandaag is dat nog veel meer.

Ons standpunt is dan ook duidelijk: als leesvaardigheid onder druk staat, en daarmee ons sociale en economische weefsel, dan moeten we er **alles aan doen om lezen toegankelijker en aantrekkelijker te maken.** Dat is waar wij, als boekensector, elke dag hard voor werken. Een verlaging van de btw naar 0% is een krachtig wapen in de strijd. Deze maatregel is een structurele ondersteuning van honderden kleine en grote initiatieven, zoals leesbevorderingsprogramma's als Boekstart, Tout le monde lit en de Jeugdboekenmaand – initiatieven die veelal door de (regionale) overheid worden gesteund.

In de huidige context zou een verhoging van de btw op boeken uiterst contraproductief zijn. Willen we investeren in kennis en gelijke kansen, dan kunnen we boeken niet tegelijkertijd duurder maken. Doen we dit toch, dan ontnemen we mensen kansen, vergroten we de inkomens kloof in de samenleving en sluiten we onze ogen voor de enorme economische en maatschappelijke kosten die dit met zich meebrengt.

Het is cynisch te noemen dat er meer onderzoek te vinden is naar de negatieve effecten van een btw-verhoging op boeken dan onderzoek naar de voordelen van een btw-verlaging. Maar het is nuttig u te informeren over de mogelijke gevolgen van een btw-verhoging of -verlaging.

¹ Wouter Duyck, opiniestuk in De Tijd, 10 april 2018, zoals geciteerd/vermeld in het verslag van de Commissievergadering van de commissie onderwijs van het Vlaams Parlement op 26 april 2018.
<https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1392344>

Op basis van de huidige verkoopcijfers zou een btw-verhoging van 6% naar bijvoorbeeld 9% op algemene én educatieve boeken jaarlijks maximaal 19 miljoen euro opleveren (uitgaande van een geschatte 635 miljoen omzet in de Belgische boekenverkoop). Een btw-verhoging leidt echter ook tot een prijsstijging, die dan weer leidt tot verminderde verkoop. Volgen we dezelfde methodologie als een Nederlandse memo uit 2024 omtrent de btw-verhoging² dan zou een btw-verhoging van 3% in België resulteren in 893.000 minder verkochte boeken, oftewel 15,69 miljoen euro omzetverlies. Omgekeerd bestaat er weinig literatuur over hoe we exact het effect van een btw-verlaging op de boekenverkoop moeten inschatten. De logica doet vermoeden dat dit een positief effect zal zijn, zoals ook aangetoond in het voorbeeld van Tsjechië waar een verlaging tot 0% geleid heeft in een omzetgroei van 6%. Een wereld van verschil in het boekenvak.

Een verlaging van de btw op boeken zou een sector die sowieso al zwaar onder druk staat door stijgende kosten en buitenlandse concurrentie (het marktaandeel van Engelstalige boeken stijgt jaar na jaar) ademruimte geven om verder in te zetten op leeskracht. Een verhoging van de btw zal leiden tot het faillissement van meerdere uitgeverijen en boekhandels met naar alle waarschijnlijkheid honderden ontslagen in de sector tot gevolg.

Een andere observatie is dat uit het onderzoek 'Wie is de koper?' (2023) van onderzoeksbureau GfK in Nederland blijkt dat 57% van de boekkopers laag- tot midden opgeleid is en 25% tot de lagere sociale klasse behoort. Juist deze mensen worden het zwaarst getroffen door de btw-verhoging. Juist deze mensen kunnen ondersteund worden door een btw-verlaging. Een gelijkaardig onderzoek bestaat niet in België, maar het is redelijk om aan te nemen dat we in België een gelijkaardige lezersverdeling hebben.

Tot slot vinden we het belangrijk om te vermelden dat een eventuele btw-verhoging op boeken een enorme impact zal hebben op kinderen, studenten, bibliotheken en scholen. Meer dan de helft van alle verkochte boeken in België zijn kinderboeken, educatieve uitgaven en leermateriaal voor hoger onderwijs of permanente vorming. Een verhoging van de btw treft de directe toegang tot deze boeken. Ook indirect wordt de toegang tot boeken bemoeilijkt omdat scholen en bibliotheken geen btw recupereren en dus direct geconfronteerd zullen worden met hogere kosten.

Lezen duurder maken is met anderen woorden contraproductief beleid. Een btw-verhoging zou onze gedeelde doelstellingen van onderwijs, kennisverspreiding, werkgelegenheid en koopkracht ondermijnen. De beperkte financiële bijdrage aan de begroting wordt meteen tenietgedaan door de enorme negatieve effecten (en dus kosten) hiervan op onze samenleving en onze sector. Het omgekeerde geldt gelukkig ook. Lezen op alle mogelijke manieren faciliteren is een hoeksteen waarop we als mensen, samenleving en land verder kunnen groeien.

Daarom herhalen we onze vraag om de btw op alle vormen van boeken te verlagen naar 0%.

Wij steunen op u, onze regeringsleiders, om dit net als in andere landen waar te maken: een 0% maatregel als een krachtig en doeltreffend signaal, in lijn met onze ambities, doelstellingen en dromen voor onze samenleving. Van de oudste volwassenen tot de jongste jongeren.

Met de meeste hoogachting,

Voor **GAU**

Algemene uitgevers,
Maarten Vanhooft, Directeur
Vé Bobelyn, Voorzitter

Voor **GEWU**

Educatieve en Wetensch. Uitg.
Kristof Thijssens, Directeur
Dirk Van der Borgt, Voorzitter

Pour **l'ADEB**

Belgische Franstalige Uitgevers,
Carine Lecomte, Directrice générale
Simon Casterman, Président

² Econoom Rene Goudriaan schreef op 17 mei 2024 een memo over de gevolgen van een btw-verhoging in Nederland voor openbare bibliotheken en boekverkopers: <https://catalogus.boekman.nl/Details/document/300038788>. Passen we zijn methode toe op de Belgische cijfers dan krijgen we een btw-verhoging van 3% resulteert in een prijsstijging van 2,8% ((1.09/1.06)-1), wa zou leiden tot een 2,4% afzetdaling (empirisch onderzoek toont aan dat de prijselasticiteit van boeken 0,85 is en vrij constant). Wat in België neerkomt oftewel 893.000 boeken minder, oftewel 15,69 miljoen euro omzetverlies.

Voor **Boekhandels Vlaanderen**,
Brenda Vanhoutte, Voorzitter
Guido De Smet, Vice-voorzitter

Voor de **Vlaamse Auteursvereniging**,
Matthijs de Ridder, Voorzitter

Namens het **BoekenOverleg**,
Willem Bongers-Dek, Voorzitter
Paul Hermans, Secretaris

Pour **le SLFB**,
Syndicat des Libraires
Francophones de Belgique,
Gaëlle Charon, Déléguée générale

Pour **la SCAM**,
Société Civile des auteurs
multimédia,
Frédéric Young, Délégué general
Pascaline David, Présidente

Pour **Le PILEn**,
Audrey Goffinet, Présidente
Geoffroy Wolters, Délégué Général

Pour l'**APBFB**
Association des professionnels
des bibliothèques francophones
de Belgique,
Laila Boukharta, Directrice

Pour la **FIBBC**
Fédération (interdiocésaine) des
bibliothèques et des bibliothécaires
catholiques,
Guy Marchal, Secrétaire général

Pour **Les éditeurs singuliers**,
Daniel Vander Gucht, Président

Voor **VVBAD**
Vlaamse vereniging voor bibliotheek,
archief en documentatie,
Jessica Jacobs, Directrice

